

Sammanfattning av utredningsresultaten, etapp 2

Arkeologisk utredning inom Hjälmsättra 1:3, Södertälje kommun

Fredrik Andersson

Societas Archaeologia Upsaliensis (SAU) har på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Hjälmsättra 1:3, Södertälje kommun. Bakgrunden är att Södertälje kommun planerar att detaljplanlägga fastigheten inför byggnation och den arkeologiska utredningen syftar till att klargöra huruvida det finns ej tidigare kända kulturlämningar i området som kan komma att påverkas av byggplanerna.

Det aktuella utredningsområdet är cirka 10,4 ha stort bestående av kuperad skogsmark samt hagmark. Den arkeologiska utredningen har varit uppdelad i två etapper: etapp 1 (kart- och arkivstudier och fältinventering) och etapp 2 (utredningsgrävning). Mellan etapp 1 och 2 gjordes en avstämning med Länsstyrelsen där den planerade utredningsgrävningen presenterades.

Vid etapp 2 utredningsgrävdes sju förhistoriska boplatzlägen. Dessutom undersöktes ett av flera områden där inventeringen hade identifierat möjliga stenbrott eller skärpningar (malmprospekteringar). Vid utredningsgrävningen grävdes sökschakt med grävmaskin och där det inte var möjligt att komma in med maskin grävdes provrutor för hand och jorden sållades efter fyndmaterial. Fältarbete med etapp 2 genomfördes 14/10–15/10 2020.

Utredningen har kunnat konstatera *fyra nya lämningar* i området. Det rör sig om tre förhistoriska boplatser där det vid utredningsgrävningen påträffades bearbetad kvarts. Fyndmaterialet tyder på att det rör sig om mesolitiska boplatser. Utifrån höjden över havet kan platserna vara över 8000 år gamla. Inom en av boplatserna (L2020:8794) identifierades dock även kvarts med spår efter bifacial bearbetningsteknik vilket kan indikera en senneolitisk datering. Boplatserna har avgränsats topografiskt och verkar vara relativt små.

Den fjärde lämningen utgörs av en fyndplats för ett avlagsfragment i kvarts. Fyndet gjordes precis i kanten av utredningsområdet och det identifierade boplatzläget ligger till största del precis utanför. Fyndet är dock så tydligt att det inte går att bortse ifrån. Så även om vi inte har kunnat konstatera en boplatz inom utredningsområdet så kan det indikera att det finns en strax utanför.

I övrigt kunde inga andra lämningar konstateras. Vid undersökandet av ett av de möjliga stenbrotten (objekt 2) kunde inga spår efter mänskliga aktiviteter konstateras vilket medför att de ändå måste ses som resultatet av naturliga processer. Det verkar som berget i området är sprickbenäget på ett sätt som gör att det ser brutet ut. I analogi med resultatet från objekt 2 så avfärdades samtliga möjliga stenbrott.

Bilaga 1. Objekttabell

Bilaga 2. Resultatkarta

Bilaga 1

Ettapp 1			Ettapp 2					
Objektsnr	Objektstyp	Åtgärd	Lämningsnr	Lämnings- typ	Beskrivning	Källa	Antikvarisk bedömning	Kommentar
1	Brott/täkt?	Ettapp2				Analogi med objekt 2	Ej kulturhistorisk lämning	Naturformation
2	Brott/täkt?	Ettapp2				Utredningsgrävning (sökshakt)	Ej kulturhistorisk lämning	Naturformation
3	Röjningsröse	Ingen				Inventering	Ej kulturhistorisk lämning	Sentida
4	Röjningsröse	Ingen				Inventering	Ej kulturhistorisk lämning	Sentida
5	Boplatsläge	Ettapp2	L2020:8791	Boplats	Boplats, ca 35x10m (NV-SÖ). Inom boplatsen har vid utredningsgrävning 3 bitar bearbetad kvarts påträffats, varav 1 bipolär kärna.	Utredningsgrävning (provrutor)	Fornlämning	
6	Boplatsläge	Ettapp2	L2020:8792	Fyndplats	Fyndplats för 1 avslagsfragment i kvarts. Fyndet gjordes i samband med utredningsgrävning	Utredningsgrävning (sökshakt)	Övrig kulturhistorisk lämning	
7	Brott/täkt?	Ettapp2				Analogi med objekt 2	Ej kulturhistorisk lämning	Naturformation
9	Brott/täkt?	Ettapp2				Analogi med objekt 2	Ej kulturhistorisk lämning	Naturformation
10	Boplatsläge	Ettapp2				Utredningsgrävning (sökshakt, provrutor)	Ej kulturhistorisk lämning	
11	Boplatsläge	Ettapp2	L2020:8793	Boplats	Boplats, ca 35x15 (Ö-V). Inom boplatsen påträffades vid utredningsgrävning 4 kvartsfynd, bl a 1 upparbetad mikrospånkärna och 1 fragment av en mikrospånkärna.	Utredningsgrävning (provrutor)	Fornlämning	
12	Boplatsläge	Ettapp2	L2020:8794	Boplats	Boplats, ca 20x10 m ((NV-SÖ), vid utredningsgrävning påträffades 18 bitar kvarts, bl a en fragmentarisk skrapa, tre bipolära avslag samt två bifaciala avslag.	Utredningsgrävning (provrutor)	Fornlämning	
13	Boplatsläge	Ettapp2				Utredningsgrävning (sökshakt)	Ej kulturhistorisk lämning	

Bilaga 2

